

SAMTÖK SVEITARFÉLAGA Á HÖFUÐBORGARSVÆÐINU

ÁRSSKÝRSLA Á AÐALFUNDI
15. NÓVEMBER 2019

YFIRLIT YFIR STARFSEMI SSH 2014 – 2019

Efnisyfirlit

Formáli	2
SSH – Stjórn – fulltrúaráð - skrifstofa – rekstur	3
40 ár – þrískipt tilvera	4
Stjórn – fulltrúaráð – skrifstofa og starfsmenn	5
Rekstur SSH	6
Verkefni SSH 2014 – 2019	9
Samantekt - Fjölbreytt verkefnaflóra	9
Skipulag og samgöngur	9
Sóknaráætlun höfuðborgarsvæðisins	9
Rekstur byggðasamlaga og skíðasvæða	9
Ferðaþjónusta fatlaðs fólks	10
Þverfaglegt samstarf: Samstarfshópar og nefndir	10
Framvinda frá 2014 – 2019	11
Skipulag og samgöngur	11
Byggðaðróun og húsnæðismál	13
Sóknaráætlun höfuðborgarsvæðisins	14
Byggðasamlögin	17
Skíðasvæði höfuðborgarsvæðisins	19
Ferðaþjónusta fatlaðs fólks	21
Samstarfs- og verkefnahópar	22

Formáli

Ársskýrslu þessari, sem er lögð fram á aðalfundi SSH 2019, er ætlað að gefa yfirsýn yfir meginþætti í starfi samtakanna á liðnu starfsári, en að auki er dregið saman yfirlit yfir verkefni sem hafa verið á borði stjórnar samtakanna frá árinu 2014-2019. Skýrslan er því sett fram með það að markmiði að horft sé á samhengi þeirra verkefna sem í gangi hafa verið á undanförunum árum um leið og fjallað er um verkefni ársins 2018 og framgang þeirra til þess tíma er aðalfundurinn er haldinn. Skýrslan er því hugsuð sem „lifandi“ skjal á hverjum tíma.

Samtök sveitarfélaga á höfuðborgarsvæðinu eru pólitískur samstarfsvettvangur sveitarfélaganna sjö sem starfa innan samtakanna. Sem slík hafa samtökin þjónað sem nauðsynlegur vettvangur til umfjöllunar um mikilvæg samstarfsverkefni sveitarfélaganna. Svæðisskipulag höfuðborgarsvæðisins, sameiginleg verndun neysluvatns íbúa svæðisins, almenningssamgöngur og samgöngumál innan svæðisins, sameiginleg meðhöndlun og förgun úrgangs og ferðaþjónusta fyrir fatlað fólk eru dæmi um verkefni sem sveitarfélögin hafa tekist á við sameiginlega á undanförunum árum. Þessi verkefni hafa kallað á samráð og sameiginlegar ákvarðanir á vettvangi SSH.

Framundan eru frekari áskoranir og mikilvæg verkefni sem áfram kalla á samstarf sveitarfélaganna á vettvangi SSH. Á árinu 2018 var unnið að undirbúningi verkefna sem snúa að samgöngumálum höfuðborgarsvæðisins. Má segja að þáttaskil hafi orðið í þeirri vinnu á árinu 2019 þegar undirritað var samkomulag milli ríkisins og sveitarfélaganna um skipulag og fjármögnun uppbyggingar á samgönguinnviðum ásamt samkomulagi varðandi rekstur almenningssamgangna. Voru samkomulögin undirrituð 26.september 2019 en grunnurinn lagður á árinu 2018 og árunum þar á undan. Á vormánuðum 2019 var undirritað sérstakt samkomulag er varðar undirbúning að innleiðingu nýs hágæða almenningssamgöngukerfis (Borgarlínu). Mun sá samningur renna inn í fyrrgreindan samning um uppbyggingu samgönguinnviða á höfuðborgarsvæðinu. Undirbúningur og eftirfylgni með samkomulögnunm verður áfram á vettvangi stjórnar SSH og ljóst að umfangið er með þeim hætt að þau munu taka mikið rými í starfssemi samtakanna á næstu misserum.

Önnur stór verkefni hafa verið í undirbúningi á vettvangi SSH á árinu 2018 og 2019. Ber þar hæst það verkefni er snýr að uppbyggingu skíðasvæðanna, úrgangsmála o.fl. Gerð verður grein fyrir stöðu og gangi þessara verkefna í ársskýrslunni.

Þá er vert að benda á stór viðfangsefni á vettvangi byggðasamlaganna Strætó bs. og Sorpu bs., annars vegar aðlögun á rekstri og leiðakerfi Strætó bs. að þeim breytingum sem verða á komandi árum með tilkomu Borgarlínunnar, sem og þær breytingar sem framundan eru við meðhöndlun og förgun úrgangs með tilkomu gas- og jarðgerðarstöðvar Sorpu bs. Þá er enn unnið að auknu samstarfi og verkaskiptingu sorpsamlaga á suðvesturhorninu á komandi árum með sérstöku verkefni sem hófst á árinu 2019.

Frá árinu 2013 hefur SSH unnið að verkefnum sem tengjast “sóknaráætlun höfuðborgarsvæðisins” undir hatti sóknaráætlana landshlutanna og notið til þess sérstakra fjárveitinga úr ríkissjóði. Þessi verkefni, sem gerð er sérstök grein fyrir í skýrslunni eiga sér beina skírskotun í þá framtíðarsýn og leiðarljós sem sett hafa verið í svæðisskipulagi höfuðborgarsvæðisins. Á haustmánuðum 2019 hefur verið unnið að gerð nýrrar sóknaráætlunar fyrir árin 2020-2024 og undirritaður samningur um sóknaráætlun höfuðborgarsvæðisins við ríkið fyrir sama tímabil.

Mikilvægt er að SSH beini kröftum sínum enn betur og í meira mæli með beinni og markvissari hagsmunagæslu út á við og hafi frumkvæði að samtali og samskiptum við löggjafa- og framkvæmdavald ríkisins um augljósa hagsmuni sveitarfélaganna á höfuðborgarsvæðinu. Mikið verk er framundan er varðar sameiginleg verkefni SSH og því mikilvægt að styrkja samtökin enn frekar til verka. Því eru umræður um þess verkefni og málefni hluti af dagskrá aðalfundar SSH 2019 sem endurspeglast starfs- og fjárhagsáætlun samtakanna fyrir árið 2020.

Kópavogi 15. nóvember 2019

f.h. stjórnar SSH

Rósa Guðbjartsdóttir

stjórnarformaður SSH

SSH – Stjórn – fulltrúaráð - skrifstofa – rekstur

Samtök sveitarfélaga á höfuðborgarsvæðinu voru stofnuð í Hlégarði, Mosfellshreppi í apríl 1976.

Upphaflegur tilgangur að stofnun samtakanna var að móta formlegan vettvang til sameiginlegrar umræðu sveitarfélaganna á höfuðborgarsvæðinu um skipulagsmál.

Samtökin fengu síðan 7 árum eftir stofnun þeirra formlega stöðu landshlutasamtaka sveitarfélaga og hafa síðan starfað á grundvelli ákvæða í sveitarstjórnarlögum um landshlutasamtök sveitarfélaga.

Markmið samtakanna er:

„að vera vettvangur samráðs og samstarfs aðildarsveitarfélaganna, vinna að sameiginlegum hagsmunamálum og vera sameiginlegur málsvari þeirra.

að efla samstarf sveitarfélaganna og stuðla að samskiptum og samstarfi sveitarstjórnarmanna, sveitarstjórnarnefnda og starfsmanna sveitarfélaga á höfuðborgarsvæðinu.

að vinna að framþróun til hagsældar fyrir íbúa höfuðborgarsvæðisins.

SSH skal hafa frumkvæði að vöktun, greiningu, umræðu og kynningu á málum sem líkleg eru til að stuðla að framgangi ofangreindra markmiða. Með sama hætti skal SSH fylgjast með nýjungum á sviði sveitarstjórnarmála jafnt innanlands sem erlendis og miðla þeim til aðildarsveitarfélaganna.

SSH skal standa fyrir reglubundnu samráði við ríkisvaldið, ráðuneyti og stofnanir um málefni er varða hag sveitarfélaganna og vinna með þeim hætti að framþróun og hagsmunum höfuðborgarsvæðisins.

SSH er sameiginlegur vettvangur sveitarfélaganna til að fjalla um rekstur þeirra byggðasamlaga sem sveitarfélögin reka sameiginlega hverju sinni, og sama gildir um önnur hliðstæð verkefni á vegum aðildarsveitarfélaganna s.s. svæðisskipulag höfuðborgarsvæðisins. Nánar verði kveðið á um hlutverk stjórnar SSH og fulltrúaráðs SSH í eigendastefnu byggðasamlaganna.“

40 ár – þrískipt tilvera

Á þeim liðlega 40 árum sem liðin eru frá stofnun SSH hefur starf samtakanna, stjórnun, áherslur og verkefni tekið breytingum í samræmi við þær þarfir, viðhorf og sjónarmið sem verið hafa uppi á hverjum tíma um samstarf sveitarfélaganna.

1976 - 1988

Skipulagsmál og tengd viðfangsefni, umferðar og samgöngumál, holræsamál, rekstur skipulagsstofu höfuðborgarsvæðisins, gerð fyrsta svæðisskipulags fyrir höfuðborgarsvæðið. Fulltrúakjörin stjórn og sérstök stjórn yfir Skipulagsstofu höfuðborgarsvæðisins. Nýtt svæðisskipulag fyrir höfuðborgarsvæðið var staðfest og gefið út 1986 og í kjölfar þess var tekin ákvörðun um að leggja starfsemi skipulagsstofunnar niður og móta nýjar áherslur fyrir samstarfið.

1988 - 2002

“Hefðbundin” starfsemi landshlutasamtaka með 11-12 manna fulltrúakjörinni stjórn – hagsmunagæsla út á við (umfjöllun og umsagnir um lagafrumvörp), breið flóra samstarfsverkefna, málþing, ferðamálasamtök höfuðborgarsvæðisins, höfuðborgargirðing, stofnun Almenningsvagna bs., eyðing vargfugls, ferðaþjónusta fatlaðra, ný vatnsvernd fyrir höfuðborgarsvæðið o.fl. Þessu tímabili lauk með fjárhagslegum þrengingum, einkum vegna ferðaþjónustu fatlaðra og nauðsyn á fjárhagslegri endurskipulagningu ásamt stefnumótun og framtíðarsýn á fyrirkomulag samstarfs sveitarfélaganna á vettvangi SSH. Samhliða var Strætó bs. falið að annast rekstur ferðaþjónustu fyrir fatlað fólk innan Reykjavíkur.

2002 -

Tímabilinu frá 2002 til dagsins í dag má skipta í tvennt. Eftir þá rekstrarörðugleika sem upp komu í lok síðust aldar og tiltekna tilvistarkreppu sem komin var í samstarf á grundvelli þáverandi fyrirkomulags var mótuð gjörbreytt áhersla, framkvæmdastjórn sveitarfélaganna mynduðu stjórn samtakanna og megináhersla var sett á á innri málefni sveitarfélaganna. Fyrri hluti tímabilsins einkenndist mjög af þeim skorðum sem setja þurfti starfseminni meðan unnið var að fjárhagslegri endurreisn og þeirri staðreynd að vaxandi góðæri fram til ársins 2008 dró úr vilja til samstarfs sveitarfélaganna.

Síðari hluti þessa tímabils, frá 2008 til dagsins í dag hefur einkennt að öflugum samstarfi og samvinnu sveitarfélaganna sem hófst með vinnu á vettvangi SSH með samstilltum viðbrögðum við afleiðingum efnahagshruns 2008. Í kjölfar sveitarstjórnarkosninga 2010 var ákveðið að blása til sóknar og leita allra leiða til af ná fram betri árangri í rekstri sveitarfélaganna með auknu samstarfi og samvinnu. Upphaf þeirrar vegferðar var Hugmyndasmiðja SSH á árinu 2011. Í kjölfarið fylgdi aukinn áhugi og skilningur á mikilvægi samstarfs sveitarfélaganna sem m.a. leiddi til aukinna verkefna og viðfangsefna á vettvangi SSH. Starfsemi SSH í dag endurspeglar þau viðhorf um samstarf og samvinnu sem vöknðu í þessari vegferð.

Stjórn – fulltrúaráð – skrifstofa og starfsmenn

Stjórn SSH:

Ármann Kr. Ólafsson, bæjarstjóri Kópavogs.
Ásgerður Halldórsdóttir, bæjarstjóri Seltjarnarness
Dagur B. Eggertsson, borgarstjóri Reykjavíkur.
Gunnar Einarsson, bæjarstjóri Garðabæjar.
Haraldur Sverrisson, bæjarstjóri Mosfellsbæjar.
Karl M. Kristjánsson, oddviti Kjósarhrepps.
Rósa Guðbjartsdóttir, bæjarstjóri Hafnarfjarðar, formaður stjórnar 2018-2020.

Fulltrúaráð SSH:

Garðabær

Almar Guðmundsson
Sigríður Hulda Jónsdóttir

Jóna Sæmundsdóttir
Sara Dögg Svanhildardóttir

Hafnarfjarðarkaupstaður

Ágúst Bjarni Garðarsson
Kristín María Thoroddsen
Sigurður Þ. Ragnarsson

Friðþjófur Helgi Karlsson
Ólafur Ingi Tómasson

Kjósarhreppur

Sigríður Klara Árnadóttir

Þórarinn Jónsson

Kópavogsbær

Bergljót Kristinsdóttir
Einar Örn Þorvarðarson
Margrét Friðriksdóttir

Birkir Jón Jónsson
Guðmundur G. Geirdal

Mosfellsbær

Ásgeir Sveinsson
Sveinn Óskar Sigurðsson
Bjarki Bjarnason, áheyrnarfullt.
Stefán Ómar Jónsson, áheyrnarfullt.

Kolbrún G. Þorsteinsdóttir
Valdimar Birgisson
Anna Sigríður Guðnadóttir, áheyrnarfullt.

Reykjavíkurborg

Dóra Björt Guðjónsdóttir
Heiða Björg Hilmisdóttir
Líf Magneudóttir
Skúli Þór Helgason
Vigdís Hauksdóttir

Eyþór Laxdal Arnalds
Hildur Björnsdóttir
Pawel Bartoszek
Valgerður Sigurðardóttir

Seltjarnarnesbær

Magnús Örn Guðmundsson

Guðmundur Ari Sigurjónsson

Skrifstofa SSH, starfsmenn:

Páll Björgvin Guðmundsson, framkvæmdastjóri frá 1.apríl 2019.
Hrafnkell Á. Proppé, svæðisskipulagsstjóri.
Sandra Björgvinsdóttir, skrifstofuumsjón.

Rekstur SSH

Rekstur SSH er fjármagnaður með tvennum hætti:

- a) Samtökin fá árlega framlag úr Jöfnunarsjóði sveitarfélaga sem leggur hverjum landshlutasamtökum sveitarfélaga til árlegt framlag sem ætlað er til að standa undir kostnaði við tiltekna kjarnastarfsemi. Miðað hefur verið við að þetta framlag geti staðið undir rekstri launum framkvæmdastjóra og almennum skrifstofukostnaði. Árlegt framlag jöfnunarsjóðs hefur verið um 70% af ráðstöfunartekjum SSH.
- b) Árgjald frá aðildarsveitarfélögunum sem ákvarðað er á aðalfundi samtakanna árlega. Á árinu 2018 var árgjaldið 70 kr. á hvern íbúa.

Starfs- og fjárhagsáætlanir SSH hafa miðast við að kostnaður vegna reksturs skrifstofu rúmist innan framlags Jöfnunarsjóðs og að árgjald aðildarsveitarfélaganna geti mætt tilfallandi verkefnakostnaði. Árlega fer þó ákveðinn hluti verkefnafjár í viðhald og endurbætur á „höfuðborgargirðingunni“.

Svæðisskipulag höfuðborgarsvæðisins er vistað hjá SSH skv. samningi aðildarsveitarfélaganna þar um. Sveitarfélögin greiða sérstaklega kostnað vegna þessa, þ.e. laun svæðisskipulagsstjóra og svæðisskipulagsnefndar, hlutdeild í rekstri skrifstofu SSH auk sérgreinds verkefnaframlags vegna tilfallandi verkefna sem tengjast rekstri svæðisskipulagsins.

SSH hefur að auki verið falin verkefnaleg og fjárhagsleg umsjón margvíslegra verkefna sem ekki rúmast innan almenns verkefnaframlags sbr. b) lið hér að ofan. Í þeim tilfellum innheimtir SSH sérstaklega kostnað vegna slíkra verkefna hjá aðildarsveitarfélögunum.

Frá árinu 2014 hefur markvisst verið unnið að eflingu og styrkingu upplýsingakerfa SSH. Sérstök gagnagátt er í rekstri þar sem rafræn skjöl vegna funda stjórnar, svæðisskipulagsnefndar og annarra nefnda og starfshópa eru aðgengileg viðkomandi aðilum. Strætó bs. og Slökkvilið höfuðborgarsvæðisins hafa einnig nýtt sér þessa gagnagátt fyrir sína starfsemi. Frá árinu 2015 hafa öll mál verið skráð í rafræna málaskrá til að tryggja utanumhald og rekjanleika. Heimasíða SSH hefur verið í stöðugri mótun, m.a. er sérstakur hluti hennar lifandi gagnagrunnur um tölfraedi höfuðborgarsvæðisins. Vefslóð www.ssh.is/tolfraedi

Fundaraðstaða SSH hefur verið vel nýtt til margvíslegra funda og stendur opin fyrir alla þá verkefna- og starfshópa sem vinna að sameiginlegum verkefnum á vegum sveitarfélaganna.

Tafla 1: Rekstur kjarnastarfsemi SSH 2015 – 2018

	Ársreikn 2015	Ársreikn 2016	Ársreikn 2017	Ársreikn 2018	Áætlun 2019
Rekstrartekjur:					
Árgjöld aðildarsveitarfélaga	-8.451	-8.545	-9.760	-11.124	-15.800
Framlag úr Jöfnunarsjóði sveitarfélaga	-25.192	-27.537	-30.626	-32.636	-35.000
Aðrar tekjur	-1.639	-1.639	-2.435	-2.721	-2.600
	-35.282	-37.721	-42.821	-46.481	-53.400
Rekstrargjöld:					
Laun og launatengd gjöld	20.080	25.099	24.120	26.258	27.300
Húsnæðiskostnaður	4.778	4.788	4.923	6.116	6.000
Skrifstofa, uppl. kerfi, fundakostn. ofl.	9.235	8.156	9.328	9.857	11.000
	34.093	38.043	38.371	42.231	44.300
Hlutdeild sv.sk.lags /sóknaráætlunar	-6.000	-6.000	-6.000	-7.000	-6.000
Nettó rekstur skrifstofu	28.093	32.043	32.371	35.231	38.300
Niðurstaða f. verkefnakostnað	-7.189	-5.678	-10.450	-11.250	-15.100
Verkefnakostnaður	4.946	6.434	8.845	8.026	16.000
Rekstrarniðurstaða fyrir fjármagnsliði	-2.243	756	-1.605	-3.224	900
Fjármagnsliðir:	-220	-421	-889	-562	-800
Niðurstaða tímabilsins	-2.463	335	-2.494	-3.786	100

Tafla 2: Yfirlit verkefnisumsjónar SSH á árinu 2018

	Svæðis- skipulag	Sóknar- áætlun	Vegagerðin v/ samgöngumála	Þjónusta við fatlað fólk	Viðhald girðinga	Vatnsvernd	Almennings samgöngur	Önnur Verkefni	Samtals 2018
Innheimt vegna verkefna									
Hlutdeild ríkissjóðs		25.361.802					905.400.000		930.761.802
Verkefnafé sveitarfélaga	26.831.507	5.000.000							31.831.507
Rekstrarframlag sveitarfélaga .				6.214.295		11.984.400			18.198.695
Ónotað verkefnafé fyrra árs	1.000.000		4.272.368						5.272.368
	<u>27.831.507</u>	<u>30.361.802</u>	<u>4.272.368</u>	<u>6.214.295</u>	<u>0</u>	<u>11.984.400</u>	<u>905.400.000</u>	<u>0</u>	<u>986.064.372</u>
Kostnaður vegna verkefna									
Laun og tengd gjöld	19.338.921	0	0		0		0		19.338.921
Annar rekstrarkostnaður	5.659.763	2.208.500	0		0		0		7.868.263
Verkefniskostnaður	3.574.850	30.583.398	4.272.368	6.214.295	4.194.704	11.984.400	905.400.000	659.500	966.883.515
	<u>28.573.534</u>	<u>32.791.898</u>	<u>4.272.368</u>	<u>6.214.295</u>	<u>4.194.704</u>	<u>11.984.400</u>	<u>905.400.000</u>	<u>659.500</u>	<u>994.090.699</u>
Verkefnakostnaður SSH	742.027	2.430.096	0	0	4.194.704	0	0	659.500	8.026.327

SSH hefur umsjón með margvíslegum verkefnum sem ekki eru hluti af kjarnastarfsemi félagsins. Í töflu tvö er gert grein fyrir þessum verkefnum, rekstri og fjármögnun þeirra.

Verkefni SSH 2014 – 2019

Samantekt - Fjölbreytt verkefnaflóra

Hér á eftir verður gerð grein fyrir helstu verkefnum sem SSH hefur annast á sl. sex árum.

Skipulag og samgöngur

- Nýtt svæðisskipulag – ný vatnsvernd.
- Fjögurra ára þróunaráætlun.
- Efling almenningssamgangna – 10 ára tilraunaverkefni.
- Sviðsmyndagreining og undirbúningur vegna Borgarlínu.
- Byggðapróun og húsnæðismál.
- Gagnagrunnur vegna uppbyggingaráforma – lóðaframboð.
- Samstarf við ríkið vegna aðgerða í húsnæðismálum.
- Verkefni tengd framtíðarsýn höfuðborgarsvæðisins, leiðarljósum og markmiðum:
 - Þétting byggðar og aukin hlutdeild almenningssamgangna – undirbúningur að innleiðingu Borgarlínunnar.
 - Aukin samkeppnishæfni höfuðborgarsvæðisins „Location Reykjavík Capital Area“.
 - Tölfræði höfuðborgarsvæðisins – Gagnagrunnur SSH
- Undirbúningur og samningar við ríkið er snúa að Borgarlínu og samkomulagi um skipulag og fjármögnun uppbyggingar á samgönguinnviðum, þar með talið innviðum almenningssamgangna á höfuðborgarsvæðinu til 15.ára, þ.e. til og með ársins 2033.

Sóknaráætlun höfuðborgarsvæðisins

- Mótun og úrvinnsla sóknaráætlunarverkefna á grundvelli fjárveitingar 2013 og 2014.
- Mótun heildaráætlunar og stefnumiða sóknaráætlunar höfuðborgarsvæðisins 2015-2019. Mótun og framkvæmd sérgreindra verkefna sem byggð eru á framtíðasýn og leiðarljósum svæðisskipulags höfuðborgarsvæðisins 2015-2040. Sérstök grein er gerð fyrir sóknaráætlunarverkefnum í töflu 2 á bls. 17.
- Á haustmánuðum 2019 var hafin vinna við gerð nýrrar Sóknaráætlunar höfuðborgarsvæðisins samhliða því að undirritaður var samningur við samgöngu- og sveitarstjórnaráðuneytið og mennta- og menningarmálaráðuneytið fyrir árin 2020-2024.

Rekstur byggðasamlaga og skíðasvæða

Byggðasamlögin:

- Virkjun eigendastefnu og eigendavettvangs Strætó bs. og SORPU bs.
- Rekstrarúttekt byggðasamlaganna.
- Undirbúningur gas- og jarðgerðarstöðvar SORPU bs. – viðræður um aukið samstarf og samvinnu sorpsamlaga á suðvesturhorninu.
- Verkefni sett á laggirnar er snúa að úrgangsmálum höfuðborgarsvæðisins.
 - Samstarf sorpsamlaganna og sameiginleg svæðisáætlun. (Verkefni 1).
 - Nýr urðunarstaður fyrir óvirkan úrgang (Verkefni 2).
 - Minnkun á myndun úrgangs og minnkun fótspors (Verkefni 3).

Rekstur skíðasvæðanna:

- Nýr samstarfssamningur um rekstur skíðasvæðanna, nýtt stjórnar- og rekstrarfyrirkomulag.
- Undirbúningur að ákvörðun um framtíðarfyrirkomulag, staðsetningu og uppbyggingu snjóframleiðslu og styrkingu á innviðum skíðasvæðanna.
- Unnið að verkefninu á árinu 2018 og 2019.

Ferðapjónusta fatlaðs fólks

- Nýr samningur um samstarf sveitarfélaganna um rekstur á ferðapjónustu fyrir fatlað fólk í umsjón Strætó bs.
- Endurnýjun á samkomulagi milli fjögurrar sveitarfélaga innan SSH um áframhaldandi samstarf.

Þverfaglegt samstarf: Samstarfshópar og nefndir

- Viðvarandi nefndir og samráðshópar.
- Tímabundnir verkefnahópar.

Framvinda frá 2014 – 2019.

Skipulag og samgöngur

Undirbúningur að gerð nýs svæðisskipulags fyrir höfuðborgarsvæðið hófst síðla árs 2011 og í ágúst 2012 undirrituðu sveitarfélögin samkomulag um að hefjast handa. Samhliða var unnið að gerð nýrrar vatnsverndar fyrir höfuðborgarsvæðið. Í lok árs 2012 var svæðisskipulagsstjóri ráðinn til starfa.

Verkefni tengd skipulagi og samgöngum voru fyrirferðarmest í starfi SSH á liðnum árum. Þar ber hæst lokavinna við mótun og staðfestingu á nýju svæðisskipulagi fyrir höfuðborgarsvæðið 2015-2040. Samhliða var lokið við nýja skilgreiningu á vatnsvernd fyrir höfuðborgarsvæðið. Formleg staðfesting á hvorutveggja var gerð 29. júní 2015. Í framhaldinu hefur svo verið unnið að móta tillögur um legu Borgarlínu og greiningu á nauðsynlegum framkvæmdum á stofnvegakerfinu.

Tímalína verkefna vegna ofangreindra þátta á árunum 2014-2018 var sem hér segir:

2014

- Lokaferli við mótun á nýju svæðisskipulagi hófst á árinu 2012. Fullmótuð tillaga að nýju svæðisskipulagi var tilbúin skömmu fyrir sveitarstjórnarkosningar 2014, en talið rétt að bíða með fullnaðarafgreiðslu og staðfestingu hennar fram yfir kosningar.

2015

- Nýtt svæðisskipulag, „Höfuðborgarsvæðið 2040“ staðfest og samhliða staðfest ný vatnsvernd fyrir höfuðborgarsvæðið.
- Tímamótasamningur við Vegagerðina um samstarf vegna þróunar samgöngumannvirkja á höfuðborgarsvæðinu í tengslum við nýtt svæðisskipulag.
- Vinna hafin við gerð fjögurra ára þróunaráætlunar.
- Ítarleg sviðsmyndagreining mismunandi kosta við þróun byggðar og samgangna.
- Vinnustofa með Jarrett Walker, bandarískum sérfræðingi í almenningssamgöngum.

2016

- Sérstakur fundur um almenningssamgöngur í maí – upptaktur fyrir undirbúningsvinnu vegna Borgarlínu, nýs hágæða almenningssamgangnakerfis fyrir höfuðborgarsvæðið. Leitað til erlendra ráðgjafa til að vinna að nauðsynlegum greiningum og mótun legu línunnar í svæðisskipulagi höfuðborgarsvæðisins.
- Kynnisferð til Evrópu og Ameríku í september.
- Tímabundin ráðning verkefnisstjóra.
- Samkomulag sveitarfélaganna á aðalfundi í byrjun desember um undirbúning að innleiðingu Borgarlínunnar í svæðisskipulag.

2017

- Samkomulag við SRN um heildarúttekt á samgöngumannvirkjum á höfuðborgarsvæðinu sem fyrsta upplegg í viðræðum við ríkið um formlega aðkomu að uppbyggingu Borgarlínunnar.
- Tillaga að breytingu á svæðisskipulagi höfuðborgarsvæðisins vegna innleiðingar á Borgarlínu í skipulagi sveitarfélaganna samþykkt af aðildarsveitarfélögum.

2018

- Tillögu um heildstæða uppbygginu samgangna á höfuðborgarsvæðinu til ársins 2030 skilað til samgönguráðherra í febrúar 2018. Skilin eru afrakstur stýrihóps SSH, Vegagerðar og SRN og fela m.a. í sér tillögur að fyrri áfanga að uppbyggingu Borgarlínu, um 35 km. Fyrsta breyting á svæðisskipulagi samþykkt og staðfest í maí 2018. Með breytingunni er lagður grunnur að heildstæðu kerfi hágæða almenningssamgangna sem tengir öll sveitarfélögin á höfuðborgarsvæðinu.

- Viljayfirlýsing milli samgönguráðherra og sveitarfélaganna um að útfæra tillögur um fyrsta áfanga Borgarlínu í samgönguáætlun og þátttaka í sérstökum viðræðuhópi í framhaldinu.

2019

- Þann 14.júní 2019 undirrituðu Sveitarfélögin á höfuðborgarsvæðinu samkomulag um samstarf um tæknilegan og fjárhagslegan undirbúning á lagningu hágæða almenningssamgangna á höfuðborgarsvæðinu (Borgarlína). Markmið samkomulagsins var að skilgreina aðkomu sveitarfélaganna að samstarfi við ríkið um nauðsynlegan tæknilega og fjárhagslegan undirbúning vegna lagningar Borgarlínu. Gert er ráð fyrir að á árunum 2019 og 2020 verði varið allt að 1600 millj. kr. í nauðsynlega undirbúningsvinnu, þ.e. forhönnun, skipulagsvinnu og gerð útboðsgagna vegna fyrsta áfanga verkefnissins. Samhliða var gerður samningur milli Vegagerðarinnar og SSH um samstarf við tæknilegan undirbúning fyrstu borgarlínuframkvæmdanna á höfuðborgarsvæðinu. Í samningnum var SSH falið að annast verkefnalega og fjárhagslega umsjón verkefnisins, leggja til starfsaðstöðu og nauðsynlega stoðþjónustu sem snertir fjársýslu, bókhald og skjalavistun. Í samkomulagi ríkis og sveitarfélaganna frá 26.september 2019 sem fjallað er um hér á eftir, eru framlög samningsins fjármögðuð.

2018 og 2019

- Þann 21.september 2018 var undirritað viljayfirlýsing um viðræður um samgöngur á höfuðborgarsvæðinu milli íslenska ríkisins og SSH. Með þessari viljayfirlýsingu var lýst yfir vilja til þess að hefja viðræður um uppbyggingu samgangna á höfuðborgarsvæðinu. Markmið þeirra var að ná samkomulagi um fjármagnaða áætlun um fjárfestingar í stofnvegum og kerfi almenningssamgangna á höfuðborgarsvæðinu í samræmi við fyrirbyggjandi sameiginlegar tillögur frá febrúar 2018. Samkomulagið yrði hluti langtímaáætlunar ríkisins í samgöngumálum til ársins 2033, fjármálaáætlunar 2020-2024 og fjárfestingaáætlana sveitarfélaganna með fyrirvara um samþykkið Alþingis og viðkomandi sveitarstjórna. Stefnt skyldi að sjálfbæru, kolefnishlutlausu borgarsamfélagi og öflugri almenningssamgöngum í takt við loftlagsáætlun stjórnvalda og áherslur sveitarfélaganna.
- Hluti af viljayfirlýsingunni var að stofnaður yrði verkefnahópur undir forystu Hreins Haraldssonar fyrrverandi vegamálastjóra til þess að leiða viðræðurnar með aðilum frá ríki og sveitarfélögum.
- Verkefnahópurinn skilaði síðan skýrslu 19.nóvember 2018 með tillögum að heildstæðum samgönguframkvæmdum á höfuðborgarsvæðinu og hélt stjórn SSH fund með öllum kjörnum fulltrúum sveitarfélaganna 30.nóvember 2018.
- Þann 12.apríl 2019 skipuðu Katrín Jakobsdóttir forsætisráðherra og Sigurður Ingi Jóhannsson samgöngu- og sveitarstjórnarráðherra stýrihóp um uppbyggingu samgangna á höfuðborgarsvæðinu til 2033. Stýrihópnum var falið að móta tillögur til ríkisstjórnar og sveitarfélaga á svæðinu um næstu skref í uppbyggingu samgangna á höfuðborgarsvæðinu og fjármögnun þeirra. Viðræðurnar fóru fram í umboði þriggja ráðherra, forsætis-, samgöngu- og fjármálaráðherra og stjórn samtaka sveitarfélaganna. Stýrihópurinn var skipaður af ráðherrunum þremur, formanni og varaformanni stjórnar SSH og borgarstjóra Reykjavíkur. Þá var starfshópur skipaður sem í voru einn fulltrúi frá hverju ráðuneyti og þrír frá SSH.
- Samningaviðræður SSH við ríkið stóðu yfir meira og minna til 26.september 2019 en þann dag var samkomulagið undirritað milli sveitarfélaganna á höfuðborgarsvæðinu og ríkisins um skipulag og fjármögnun uppbyggingar á samgönguinnviðum, þar með talið innviðum almenningssamgangna á höfuðborgarsvæðinu til 15 ára, þ.e. til og með ársins 2033.
- Samkomulagið er núna í umræðu og afgreiðslu hjá sveitarfélögunum á sama tíma og umræða um samkomulagið fer fram á Alþingi s.s. í nýrri samgönguáætlun fyrir árin 2020-2034.
- Eftirfylgni samkomulagsins er nú hafin á vettvangi SSH.

Á heimasíðu er að finna yfirlýsingar um svæðisskipulag höfuðborgarsvæðisins og mótun Borgarlínunnar. Vefslóðir www.ssh.is/svaedisskipulag og www.ssh.is/borgarlinan.

Byggðapróun og húsnæðismál

Við móttun svæðisskipulags var unnin grunnur að uppbyggingu húsnæðis á höfuðborgarsvæðinu til langrar framtíðar, sem nýttur var við keyrslu umferðarspáa. Horfið var frá kvótastýrðri húsnæðisuppbyggingu í nýju svæðisskipulagi. Þess í stað eiga fjögurra ára þróunaráætlanir að draga fram þörf fyrir húsnæðisuppbyggingu yfir styttra tímabil og leggja mat á hvort áform sveitarfélaganna séu í takt við hana.

Við gerð fyrstu fjögurra ára þróunaráætlunar vorið 2015 var unnið sérstakt mat á stöðu húsnæðismarkaðarins. Þar kom fram að skortur væri á íbúðahúsnæði um ríflega 1.200 íbúðir og miðað við áform sveitarfélaga væri jafnvægi ekki komið á húsnæðismarkaðinn fyrr en árið 2020. Unnið var nýtt stöðumat á vormánuðum 2017 og um leið stuðlað að samræmdri skráningu meðal bygginga- og skipulagsfulltrúa sveitarfélaga. Stöðumatið var lagt fram í vinnu velferðaráðuneytisins að nýjum húsnæðissáttmála.

Á tímabilinu hefur einnig verið unnið að uppsetningu tölfræðikortagrunns sem byggir að stórum hluta á upplýsingum frá Þjóðskrá um lýðfræði og húsnæðismál. Grunnurinn er uppfærður árlega.

Tímalína verkefna vegna ofangreindra þátta á árunum 2014-2018 var sem hér segir:

2014

- Unnið að uppbyggingargrunni fyrir umferðarspár nýs svæðisskipulags.

2015

- Fyrsta fjögurra ára þróunaráætlun unnin. Mat lagt á stöðu húsnæðismarkaðarins og þörf á uppbyggingu íbúðarhúsnæðis m.t.t. spáa um fjölgun íbúa.
- Þróunarvinna með Þjóðskrá um úrvinnslu gagna og framsetningu á kortagrunni.

2016

- Sérstakur tölfræðivefur settur upp á heimasíðu SSH.
- Mannfjöldaspá endurnýjuð m.t.t. uppfærslu spáa Hagstofunnar.

2017

- Nýtt mat á stöðu húsnæðismarkaðarins.
- Uppfærsla uppbyggingaáforma sveitarfélaganna, samræming á skráningu embætta skipulags- og byggingafulltrúa.
- Þátttaka í vinnu velferðaráðuneytisins að móttun húsnæðissáttmála.
- Þátttaka í framfylgd verkefna húsnæðissáttmálans.

2018

- Samningur við Þjóðskrá um sítengingu við gagnagrunn húsnæðismála, unnið að uppfærslu tölfræðivefs í kjölfarið.
- Undirbúningur fyrir nýja þróunaráætlun með samstarfi við Hagstofu og Íbúðalánasjóð um uppfærslu mannfjöldaspáa höfuðborgarsvæðisins.

Á vefsíðu SSH er sérstakur kafli helgaður tölfræði höfuðborgarsvæðisins þar sem unnt er að draga fram ítarlegar lýðfræðilegar upplýsingar fyrir svæðið og einstök sveitarfélög, um þróun byggðar, samsetningu byggðar, skipt niður á einstök svæði o.fl. Vefslóð www.ssh.is/tolfraedi

Sóknaráætlun höfuðborgarsvæðisins

Sóknaráætlun höfuðborgarsvæðisins er ein af átta sóknaráætlunum landshluta og er unnin á grundvelli samnings ríkisins og SSH sem gerður var í febrúar 2015.

Upphaf sóknaráætlana landshluta er þó eldra og á rætur sínar í áttakinu “Ísland 2020” sem sett var í gang í kjölfar hruns. Á árunum 2010-2012 fór talsverð vinna í að ræða og móta með hvaða hætti væri unnt að einfalda samskipti ríkis og sveitarfélaga í áætlanagerð. Tryggja skyldi betri og markvissari nýtingu þeirra fjármuna sem einstök ráðuneyti voru að veita til verkefna í héraði, og færa um leið aukið forræði og sjálfstæði til ákvörðunartöku til heimamanna. Höfuðborgarsvæðið hafði þá, og hefur enn, talsverða sérstöðu í þessum efnum, þar sem verkefnið snerist að miklu leyti um fjármuni vegna vaxtarsamninga, fjárveitingar til atvinnuþróunarfélaga og menningarsamninga sem gerðir höfðu verið við aðra landshluta. Slíkir samningar hafa aldrei verið gerðir við höfuðborgarsvæðið.

Ákveðið var að fella þessa sérgreindu samninga undir einn hatt sóknaráætlunar, en að auki kæmi viðbótarfjármagn til að gera landshlutunum kleift að takast á við aukin verkefni.

Höfuðborgarsvæðið var tekið með í þessa vinnu og hefur frá árinu 2013 fengið hlutdeild í því viðbótarfjármagni sem sett var í sóknaráætlanir landshluta.

Raunveruleg vinna við sóknaráætlanir landshluta hófst á árinu 2013, þegar fyrir lá skilgreining á verklagi og samskiptum ríkisins og landshlutanna og fjárveiting á fjárlögum fékkst til verkefna.

Hlutdeild höfuðborgarsvæðisins í fjárveitingu ársins 2013 nam liðlega 70 m. króna af þeim 400 m. króna sem sem veittar voru sem nýtt fjármagn inn í sóknaráætlanir landshluta. Síðan þá hefur höfuðborgarsvæðið fengið 20–25 m. króna árlega úr ríkissjóði til sérgreindra sóknaráætlunarverkefna.

Strax árið 2013 var ákveðið að við val verkefna yrði fyrst og fremst horft til þeirrar framtíðarsýnar sem svæðisskipulag höfuðborgarsvæðisins byggir á, og þá einkum til þriggja leiðarljósa sem þar er að finna, þ.e.

- Hagkvæmur vöxtur höfuðborgarsvæðisins
- Skilvirkar samgöngur og nútímalegt samgöngukerfi
- Aukin alþjóðleg samkeppnishæfni

Í samkomulagi ríkis við landshlutasamtök sveitarfélaga um gerð sóknaráætlana er áskilið að myndaður sé sérstakur samráðsvettvangur um val og mótun þeirra verkefna sem unnin eru á grundvelli samningsins. Í lok árs 2012 var kallað saman sérstakt ráðgjafaráð til að móta verkefnið fyrir árið 2013. Dregin var upp skýra mynd af þeim áherslum sem taldar voru mikilvægastar fyrir höfuðborgarsvæðið, þ.e. samstarf, skipulag og samgöngur.

Í kjölfar 5 ára samnings um sóknaráætlun höfuðborgarsvæðisins 2015-2019 var mótaður nýr samstarfsvettvangur sem hefur í tvígang verið kallaður saman til ráðgjafar vegna mótunar sóknaráætlunarverkefna.

Á haustmánuðum 2019 var hafin vinna við gerð nýrrar Sóknaráætlunar höfuðborgarsvæðisins samhliða því að undirritaður var samningur við samgöngu- og sveitarstjórnaráðuneyti og mennta- og menningarmálaráðuneyti sem gildir árin 2020-2024. Er vinna við sóknaráætlun unnin í samráði kjörinna fulltrúa, utanaðkomandi hagaðila og starfsmanna sveitarfélaganna og SSH.

Á heimasíðu SSH er að finna ítarlegar upplýsingar um sóknaráætlun höfuðborgarsvæðisins og verkefni sem unnin hafa verið undir hatti sóknaráætlunarinnar. Vefslóð www.ssh.is/soknaraaetlun

Meginlínur í vinnu á vegum SSH við sóknaráætlunarverkefni frá árinu 2014 til 2019 hafa verið sem hér segir:

2014

- Talsverð verkefnavinna sem byggðist á fjármagni úr úthlutun ársins 2013.
- Takmörkuð fjármögnun 2014, og óvissa um framhald verkefnisins í kjölfar ríkisstjórnarskipta.

2015

- Sóknaráætlanir landshluta festar í sessi með 5 ára samningi í febrúar – loksins hægt að vinna verkefnaáætlanir sem taka til meira en eins árs í senn. Sterkari fókus í verkefnavali, 5 ára verkefnaáætlun sett fram, byggð á framtíðarsýn höfuðborgarsvæðisins og leiðarljósum í nýju svæðisskipulagi. Áhersla á verkefni tengd samgöngumálum og Borgarlínu, samkeppnishæfni höfuðborgarsvæðisins og gagnagrunni SSH.

2016

- Áfram unnið á sama grunni, meginþungi á samgöngumál og Borgarlínu.

2017

- Fjögur verkefni í vinnslu – lokaáfangi vegna Borgarlínu – markaðssetning höfuðborgarsvæðis, samstarf við Íslandsstofu og sérstakur samningur við SI vegna GERT verkefnisins.

2018

- Sex verkefni í vinnslu, 1) verklok vegna Borgarlínu – 2) markaðssetning höfuðborgarsvæðisins og samstarf við Íslandsstofu vegna markaðssetningar á líftækni, 3) samstarf við SI vegna GERT verkefnisins, 4) undirbúningur að innleiðingu velferðartækni í heimaþjónustu sveitarfélaganna, 5) „Smart Cities“ 6) þróun á tölfraði höfuðborgarsvæðisins.
- Heildarfjárhæð til sóknaráætlunarverkefna á árinu 2018 var um 32,8 millj. kr, þar af var fjárveiting ríkissjóðs um 25,3 millj. króna.

2019

- Fimm verkefni eru í vinnslu á árinu 2019.

1) Þróun á tölfraði höfuðborgarsvæðisins: Verkefnið felur í sér endurskoðun á vistun, endurskilgreiningu á ritstjórn, flokkun og framsetningu upplýsinga, uppfærslu og umgjörð á núverandi tölfraðigrunni. Vinna við verkefnið haustið 2019 hefur miðast við að hanna nýja vefsíðu fyrir tölfraðigrunninn og bæta alla myndræna framsetningu upplýsinga. Þá er verið að vinna að viðbót við tölfraðina sem er eftirfylgni nokkurra lykilmælikvarða er varða markmið einstakra þátta í Svæðisskipulagi höfuðborgarsvæðisins 2040.

2) Höfuðborgarsvæðið sem staðarvalkostur: Vinnsla og miðlun upplýsinga um höfuðborgarsvæðið sem staðarvalkost, miðast við að á hverjum tíma séu til staðar uppfærðar sannreyndar upplýsingar til að laða stúdenta, frumkvöðla, fjárfesta og fyrirtæki til höfuðborgarsvæðisins. Leitað er til erlendra fyrirmýnda „best practices“ í útfærslu verkefnisins. Megináhersla er á að ætíð séu til staðar uppfærðar, réttar og hagnýtar upplýsingar um frumkvöðlaumhverfið, fyrirtæki, menntunarmöguleika, menningu, búsetu, tölfraði, lýðfræði og þjónustu sveitarfélaga á höfuðborgarsvæðinu, ásamt öðrum upplýsingum sem ætlað er að draga fram samkeppnishæfni og búsetukosti svæðisins. Jöfn umferð er um vefinn. Milli 3-4 þúsund manns heimsækja hann í hverjum mánuði. Einnig er veitt þjónusta sem felst í því að tengja þá sem senda fyrirsurnir á vefinn, við fyrirtæki og sérfræðinga á höfuðborgarsvæðinu.

3) Undirbúningur að innleiðingu velferðartækni í heimaþjónustu sveitarfélaganna: Í ágúst 2018 var stofnað til samráðsveitvangs um velferðartækni með þátttöku aðildarsveitarfélaga SSH, ríkisins, ÖBÍ, LEB, SÍS og Sjúkratrygginga Íslands. Stærsta viðfangsefnið hefur verið að afla og miðla þekkingu á sviði velferðartækni og stuðla að þverfaglegu samráði um lausnir og leiðir. Áhersla er á samstarf við samtök sveitarfélaga í Danmörku og Noregi ásamt samvinnu við Norrænu velferðarmiðstöðina. Þessir aðilar hafa unnið í málaflokknum síðan 2013. Þeir hafa því umtalsvert forskot sem hægt er að læra af og nýta í verkefninu, aðildarsveitarfélögum SSH til framdráttar.

Hópurinn sem myndar samráðsvettvanginn hefur komið saman í hverjum mánuði síðan verkefnið hófst og hafa fyrirlesarar komið frá Aging Scotland, Nordic Welfarecenter, Aabenraa í Danmörku, frá Samtökum sveitarfélaga í Noregi, Eksote í Finnlandi, Kaupmannahöfn og Odense, auk fjölda aðila frá mismunandi fyrirtækjum og stofnunum á Íslandi. Aðilar í samráðsvettvangnum auk þriggja fulltrúa frá sveitarfélaginu Árborg fóru í kynnisferð til Álaborgar og Kaupmannahafnar veturinn 2018 til að afla þekkingar um verkefni, lausnir og innleiðingu í velferðartækni.

SSH hefur staðið fyrir opnum fundum um velferðartækni nú í haust og hafa þeir fundir verið vel sóttir af fagfólki og verkefnið vakið talsverða athygli. Í raun má segja að SSH hafi verið brautryðjandi í að sækja og deila þekkingu á þessu sviði og þar hefur byggst upp umtalsverð þekking á málaflokknum.

4) Sameiginleg sóknarfæri með Suðurnesjum.

5) Samstarf við Samtök iðnaðarins vegna GERT verkefnisins.

- Heildarfjárhæð til sóknaráætlunarverkefna á árinu 2019 er áætluð um 38 millj. kr, þar af er fjármögnun frá sóknaráætlun um 25,5 millj.kr. Mismunurinn kemur frá utanaðkomandi aðilum og SSH.
- Nýr samningur og ný sóknaráætlun í vinnslu á haustmánuðum 2019.

Tafla 2: Yfirlit yfir sóknaráætlunarverkefni á vegum SSH 2013-2018

Sóknaráætlun	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Samtals
Verkefni:							
Hagkerfi höfuðborgarsvæðisins	1.322	8.466					9.788
Nýsköpun	7.959	7.406					15.365
Skattalegt umhverfi	763	1.981					2.744
Framtíð samgangna	10.055	215					10.270
Ferðaþjónusta	1.833	3.290					5.123
Skapandi greinar og græna hagkerfið	1.695	2.284					3.979
Vísindagarðar og þekkingargreinar	775	2.089					2.864
Lítill og meðalstór fyrirtæki	2.006	1.724					3.730
Vörumerkið Reykjavík og markaðssetning	1.983	5.881					7.864
Gæði skólustarfs ofl	9.581	7.330					16.911
Borgarlína	-	3.563	13.681	17.586	30.900	6.720	72.450
Tölfræði höfuðborgarsvæðisins	-	-	3.127	6.521	3.740	1.427	14.815
Markaðssetning gagnvert erlendum fjárfestum	-	-	3.117	9.580	11.173	10.229	34.099
GERT - Aukin þekking á tækninámi i grunnskólum					2.000	2.000	4.000
Velferðatækni						8.442	8.442
Smart cities						1.765	1.765
Annar verkefnakostnaður	2.387	1.264	1.000	1.041	1.000	2.209	8.901
Heildarkostn.a v. sóknaráætl.verkefna 2013 - 2018	40.359	45.493	20.925	34.728	48.813	32.792	223.110
Fjármögnun:							
Framlög Ríkissjóðs	40.359	39.489	20.925	32.855	22.900	25.362	181.890
Framlög SSH og sveitarfélaganna	-	6.004	-	1.873	25.913	7.430	41.220
Samtals	40.359	45.493	20.925	34.728	48.813	32.792	223.110

Byggðasamlögin

Í kjölfar sérstakrar stjórnsýsluúttektar á árinu 2011 á stöðu byggðasamlaganna innan stjórnsýslu sveitarfélaganna var samþykkt sérstök eigendastefna á árinu 2013 fyrir byggðasamlögin Strætó bs. og SORPU bs., þar sem formlegur eigendavettvangur var skilgreindur. Handhafar eigendavalds eru þar tilgreindir og settar fram skilgreiningar á stöðu stjórnna og framkvæmdastjóra byggðasamlaganna gagnvart eigendum. Samkvæmt samþykktri eigendastefnu er gert ráð fyrir að sameiginleg umræða eigenda um málefni þessara byggðasamlaga fari fram á eigendafundum sem á sitja handhafar eigendavalds byggðasamlaganna, stjórnir þeirra og framkvæmdastjórar. Framkvæmdastjórar sveitarfélaganna eru handhafar eigendavalds og eigendavettvangurinn er vistaður hjá SSH. Ekki hefur verið mótuð eigendastefna né eigendavettvangur fyrir Slökkvilið höfuðborgarsvæðisins bs.

Frá því þetta fyrirkomulag tók gildi hafa á vettvangi SSH árlega verið haldnir reglulegir eigendafundir Strætó bs. og SORPU bs. að hausti vegna mótunar meginforsenda fjárhagsáætlana byggðasamlaganna. Að auki hafa verið haldnir tilfallandi eigendafundir vegna sértækra mála.

Vefslóð www.ssh.is/byggdasamlog

2014

- Eigendastefna og eigendafundir byggðasamlaganna
 - Eigendavettvangur byggðasamlaganna, settur á laggirnar í kjölfar stjórnsýsluúttektar 2012, staðfest af aðildarsveitarfélögunum á vormánuðum 2013.
 - Sérstakir eigendafundir haldnir í samræmi við ákvæði eigendastefnunnar, reglubundnir fundir að hausti vegna fjárhagsáætlana, tilfallandi fundir þess á milli.
- Rekstrarúttekt byggðasamlaganna
 - Tillaga frá stjórn SSH í nóvember 2014 til eigendavettvangs og stjórnna byggðasamlaganna um að setja í gang úttekt á rekstri þeirra til að kanna allar leiðir til hagræðingar og skilvirkari þjónustu. Undirbúningur að skipun stýrihóps og vali á ráðgjafa til verksins.

2015

- Vinna við rekstrarúttekt hófst í febrúar, komin í gang af fullum þunga um mitt ár. Tafir á verkefninu vegna aðkomu ráðgjafans að flóknum úrlausnum vegna ferðaþjónustu fyrir fatlað fólk. Fyrstu niðurstöður og greiningar á mögulegum aðgerðum vegna Strætó bs. og SORPU bs. kynntar stýrihópi verkefnisins.

2016

- Áfram unnið við frekari greiningar - tillögur ráðgjafa mótast, fundað með stýrihópi verkefnisins, stjórn SSH, kynning fyrir stjórnnum byggðasamlaganna og lagt fyrir á eigendafundi byggðasamlaganna að rekstraráætlanir fyrir árið 2017 verði að endurspegla og taka mið af fyrirbyggjandi tillögum ráðgjafa.

2017

- Sérstakir eigendafundir með stjórnnum byggðasamlaganna – mótaðar tillögur ráðgjafa yfirfarnar og stjórnnum og framkvæmdastjórum falið að setja fram tímasettar tillögur um innleiðingu aðgerða til að ná fram hagræðingu á grundvelli niðurstöðu ráðgjafa.

2018

- Talsverð vinna á árinu á vettvangi SSH vegna viðræðna um mögulegt samstarf fjögurra sorpsamlaga á suðvesturhorni landsins um samstarf og verkaskiptingu við meðhöndlun og fögun úrgangs. Meginþunginn var fólgin í viðræðum milli fulltrúa SORPU bs. og Sorpsamlags Suðurlands bs. (SOS) um möguleika á sameiginlegum losunarstað fyrir óvirkan úrgang á starfssvæði SOS. Sú lausn virðist ekki í sjónmáli og á meðan voru aðrar viðræður um samstarf sorpsamlaganna fjögurra í biðstöðu.

2019

- Á fundi eigendavettvangs 8.júlí 2019 samþykki eigendavettvangur að stofnaður yrði starfshópur sem falið yrði að vinna aðgerðaáætlun með heildarlausn úrgangsmála á höfuðborgarsvæðinu að leiðarljósi. Að verkefninu kæmi utanaðkomandi aðili til þess að vinna með og halda utan um vinnu starfshóps sem stofnaður yrði vegna málsins. Aðgerðaáætlunin skyldi liggja fyrir 1. október 2019 og skyldi kostnaður skiptast hlutfallslega á milli sveitarfélaganna skv. íbúafjölda. Mikilvægt væri í vinnu

starfshópsins að tengjast áætlunargerð annara opinberra aðila í umhverfismálum. Var framkvæmdastjóra SSH falið, í samráði við aðila máls, að vinna drög að erindisbréf vegna starfa hópsins og leggja fyrir eigendavettvang eins fljótt og kostur væri. Í hópinn voru tilnefndir Birkir Jón Jónsson og Líf Magneudóttir frá stjórn SORPU bs. og frá stjórn SSH, Rósa Guðbjartsdóttir og Haraldur Sverrisson. Með hópnum myndu starfa Björn H. Halldórsson framkvæmdastjóri SORPU bs. og Páll Björgvin Guðmundsson framkvæmdastjóri SSH. Áhersla verði lögð á samráð og samvinnu við stofnanir á vegum ríkisins er málefnið varðar.

- Á eigendafundi Sorpu bs. þann 7. október 2019 voru lagðar fram tillögur starfshópsins er varða vinnu við heildarlausn úrgangsmála á höfuðborgarsvæðinu. Tillögurnar að verkefnum voru í þremur liðum.
 - a) Samstarf sorpsamlaganna og sameiginleg svæðisáætlun. (Verkefni 1).
 - b) Nýr urðunarstaður fyrir óvirkan úrgang (Verkefni 2).
 - c) Minnkun á myndun úrgangs og minnkun sótsþors (Verkefni 3).
- Unnið er núna að verkefni skv. tillögum starfshópsins. Verkefnastjóri er Páll Guðjónsson viðskiptafræðingur.

Skíðasvæði höfuðborgarsvæðisins

2017

- Nýr samstarfssamningur sveitarfélaganna mótaður, undirritaður í nóvember 2016. Helstu breytingar sem gerðar voru fólust í eftirfarandi þáttum:
 - Samstarfsnefnd skipuð í stað stjórnar skíðasvæðanna. Stjórnsýsluleg staða nefndarinnar skilgreind og eigendavettvangur skíðasvæðanna kom inn sem nýr þáttur. Sömu aðilar og mynda stjórn SSH mynda jafnframt eigendavettvang skíðasvæðanna.
 - Breyting á rekstrarfyrirkomulagi og stjórnsýslu skíðasvæðanna. Samkomulag um að ÍTR annist og beri ábyrgð á daglegum rekstri. Starfsmenn skíðasvæðanna heyra undir sviðsstjóra ÍTR.
 - Verkefnahópur settur í gang til að undirbúa mótun stefnu um framtíðarstaðsetningu skíðasvæðanna og undirbúning að snjóframleiðslu. Lykilatriði að fyrir liggja endanlegt áhættumat vatnsverndar vegna reksturs skíðasvæðis í Bláfjöllum.

2018 og 2019

- Í byrjun árs lágu fyrir ítarlegar tillögur að framtíðarsýn á rekstur og uppbyggingu skíðasvæðanna til ársins 2030. Á sama tíma var settur kraftur í að móta nýtt deiliskipulag fyrir skíðasvæðið í Bláfjöllum m.a. á grundvelli ítarlegs mati á samspili reksturs skíðasvæðisins og vatnsverndar höfuðborgarsvæðisins. Þann 7.maí 2018 var skrifað undir samkomulag sveitarfélaganna um fjármögnun á fyrri hluta uppbyggingarinnar til ársins 2024. Áætlaður framkvæmdakostnaður við þann áfanga er um 3,6 milljarðar króna. Gert er ráð fyrir endurnýjun þriggja stólalyfta í Bláfjöllum og einni lyftu í Skálafelli, auk búnaðar til snjóframleiðslu.
- Á grundvelli samkomulagsins var hafinn undirbúningur að útboði þeirra framkvæmda sem samningurinn tekur til.
- Deiliskipulag fyrir skíðasvæðið í Bláfjöllum var þá á lokastig og var það samþykkt í bæjarstjórn Kópavogs 25.september 2018 og auglýst í B deild stjórnartíðinda 16.nóvember 2019.
- Vegna fyrirhugaðra framkvæmda á grundvelli deiliskipulagsins var talin ástæða til að kalla eftir mati Skipulagsstofnunar á því hvort þörf væri á sérstöku umhverfismati framkvæmda eða hvort umhverfismat deiliskipulagsins teldist nægjanlegt.
- Skipulagsstofnun tók málið til skoðunar og kallaði eftir viðhorfum lögbundinna umsagnaraðila 5.október 2018. Í ljósi innkominna athugasemda og umsagna óskuðu skíðasvæði höfuðborgarsvæðisins í desember 2018 eftir frestun á úrskurði Skipulagsstofnunar á meðan brugðist væri við framkomnum athugasemdum. Sú vinna leiddi til þess að afstaða umsagnaraðila breyttist en ferlið stóð frá 5.október 2018 til 26.apríl 2019.
- Niðurstaða Skipulagsstofnunar var á þá leið að framkvæmdin skildi ekki háð mati á umhverfisáhrifum.
- 31.maí 2019 er ákvörðun Skipulagsstofnunar um matsskyldu framkvæmda við skíðasvæðið í Bláfjöllun kærð.
- Síðan á vormánuðum hefur málið þokast áfram og unnið hefur verið í þeim þáttum sem liggja til grundvallar því að framkvæmdir geti farið fram á svæðinu.
- Í fyrsta lagi eru það mótvægisáðgerðar vegna Bláfjallavegar og Bláfjallaleiðar og tók það nokkurn tíma í umfjöllun sér í lagi vegna umræðu um lokun á hluta Bláfjallavegar fyrir umferð. Vegagerðin hefur lagt fram aðgerðaráætlun sem snúa m.a. að lokun syðri hluta Bláfjallavegar og suður undir hellinn Leiðarenda. Þá áætla Vegagerðin að setja upp vegrið og efni í vegfláa á völdum svæðum og lagt til lækun á hámarkshraða.
- Í öðru lagi að ná utanum og kostnaðarmeta tillögur að mótvægisáðgerðum vegna vatnsverndar sem m.a. felur í sér fjölgun á rannsóknarborholum og rýni á grunnvatnslíkani og tillögur að grunnvatnsrannsóknum.

- Staðan í dag er sú að fundað hefur verið með aðilum málsins og eru væntingar nú um að mótvægisáðgerðir Vegagerðarinnar og vatnsverndar verði til þess að framkvæmdir geti farið af stað á árinu 2020.

Ferðapjónusta fatlaðs fólks

Í tengslum við „Hugmyndasmiðju SSH“ í apríl 2011 var ákveðið að skoða möguleika á auknu samstarfi sveitarfélaganna við rekstur ferðapjónustu fyrir fatlað fólk. Sérstakur verkefnahópur skilaði tillögu með mati á mögulegri hagræðingu og styrkingu þjónustunnar með sameiginlegum rekstri sveitarfélaganna á þessari þjónustu.

Í kjölfarið samþykktu sveitarfélögin að setja í gang undirbúning að sameiginlegu útboði þjónustunnar og mótun sameiginlegra reglna. Sérstakur undirbúningshópur vann að þessu verkefni á árunum 2012 og 2014. Á síðustu stigum þessa undirbúningsferlis var ákveðið að fela Strætó bs. umsjón og umsýslu með verkefninu undir stjórnsýslulegri ábyrgð velferðarsviða sveitarfélaganna. Strætó bs. myndi annast reksturs sameiginlegs þjónustuborðs og bjóða út allan akstur. Allar ákvarðanir um þjónustuskilgreiningar gagnvart notendum yrðu unnar á vettvangi velferðarsviðanna.

2014

- Nýtt samkomulag sveitarfélaganna um rekstur sameiginlegrar ferðapjónustu fyrir fatlað fólk undirritað í apríl. Ábyrgð verkefnisins falið forstöðumönnum velferðarsviða, en Strætó bs. falið að annast rekstur þjónustuværs og bjóða út akstur í samræmi við þjónustuskilgreiningar velferðarsviða sveitarfélaganna og lög um málefni fatlaðs fólks.

2015

- Akstur á vegum Strætó bs. og verktaka hófst 1. janúar. Umtalsverðir byrjunarörðugleikar og vandamál komu upp og ljóst að talsvert skorti á samstillingu aðila áður en verkefnið fór af stað. Unnið var allt árið við að takast á við vandamálin, m.a. undir hatti sérstakrar tímabundinnar stjórnar og málefni ferðapjónustunnar voru talsvert inni á borði stjórnar SSH allt það ár.

2016

- Nokkuð góð festa var komin á málið um mitt ár. Gengið var frá skýrri skilgreiningu á ábyrgðarsviði og verkaskiptingu milli velferðarsviða annars vegar og Strætó bs. hins vegar. Talsverð vinna ráðgjafa við að yfirfara skráningar en ljóst að kostnaður við verkefnið var nokkuð meiri en ráð var fyrir gert og dreifing kostnaðar milli sveitarfélaga að einhverju marki með öðrum hætti en vænst hafði verið.

2017

- Tiltekin vandamál komu upp hjá hluta akstursaðila. Vísbinding um að þörf sé á að fara strax að skoða ítarlega reynslu af verkefninu og móta hugmyndir að framtíðar fyrirkomulagi þjónustunnar þegar kemur að nýju útboði við lok núverandi samningstíma við verktaka.

2018

- Undirbúningur hafinn að ákvarðanatöku sveitarfélaganna um áframhald samstarfs um sameiginlega ferðapjónustu fyrir fatlað fólk þegar núverandi akstursamninga við verktaka renna út í árslok 2019. Greining á allri tölfræði verkefnisins unnin og farið yfir reynslu liðinna ára. Mat lagt á hvernig hægt er að ná meiri skilvirkni og hagkvæmni við framkvæmd verkefnisins. Niðurstöður þeirra vinnu og tillögur um framhald máls voru sendar aðildarsveitarfélögunum í byrjun nóvember og stefnt að því að afstaða sveitarfélaganna til áframhaldandi samstarfs liggi fyrir á þessu ári.

2019

- Á árinu 2019 var áfram unnið að undirbúningi áframhaldandi samstarfs um sameiginlega ferðapjónustu fyrir fatlað fólk. Í apríl mánuði 2019 varð ljóst að Hafnarfjarðarbær myndi ekki vera áfram hluti af samstarfinu og þá bauð Kópavogsbær út þjónustuna á haustmánuðum 2019 fyrir sitt sveitarfélag. Var aksturssamningi við núverandi aksturverktaka framlengdur fram á mitt ár 2020. Sveitarfélögin fjögur, Reykjavíkurborg, Garðabær, Mosfellsbær og Seltjarnarnesbæ ákváðu að standa saman að ferðapjónustu fyrir fatlað fólk og stendur núna yfir yfirferð á fyrirkomulagi þjónustunnar og stefnt að nýju útboði í ársbyrjun 2020.

Samstarfs- og verkefnahópar

Samstarf sveitarfélaganna á höfuðborgarsvæðinu hefur m.a. einkennst af starfi ýmissa samstarfs- og verkefnahópa og nefnda sem unnið hafa á vettvangi SSH. Þessir hópar eru ýmist viðvarandi eða settir á laggirnar til að takast á við tímabundin verkefni.

Formlegar nefndir:

Svæðisskipulagsnefnd höfuðborgarsvæðisins

Svæðisskipulagsnefndin byggir á ákvæðum skipulagslaga og er skipuð tveim fulltrúum frá hverju aðildarsveitarfélagi.

Skólamálanefnd SSH

Nefndina skipa fræðslustjórar aðildarsveitarfélaganna að Kjósarhreppi undanskildum. Hún starfar samkvæmt sérstöku erindisbréfi og er ætlað að vera samráðs- og samstarfsvettvangur sveitarfélaganna á sviði fræðslumála.

Viðvarandi samstarfshópar:

Samstarfshópur velferðarsviða
Stýrihópur vatnsverndar og vatnsnýtingar
Fagráð svæðisskipulags

Tímabundir samstarfs- / verkefnahópar:

Stýrihópur rekstrarúttektar byggðasamlaganna
Hólreiðahópur SSH og Vegagerðarinnar
Verkefnahópur vegna endurskoðunar á rekstri endurvinnslustöðva
Verkefnahópur vegna uppbyggingar skíðasvæðanna
Tækni- og samgönguhópur vegna svæðisskipulags og Borgarlínu
Samráðshópur vegna „Location Reykjavík Capital Area“
Samráðshópur v. undirbúnings að innleiðingu velferðartækni

